

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajce nasl.

Važno naznanilo.

Danes smo poslali list vsem, ki so se že naročili na list in tudi onim, katerim smo poslali do sedaj list ali na ogled, ali pa v zavojih v razpečevanje, pa še nam niso vposlali gotovega naročila, oziroma nam tudi niso vrnila lista. — Prihodnje številke bomo pa pošiljali naročnikom in tudi vsem onim, ki nam niso vrnila lista. Kdor namreč ne vrne lista, se smatra za naročnika in se prosi, da nam blagovoli kmalu poslati naročnino treh kron. Ako pa kdo nikakor noče podpisati edinega in prepotrebne našega dolenjskega lista in noče pomagati do njegovega obstoja, naj nam takoj vrne zadnjo številko, ali nam vsaj naznani, da ne želi biti naročnik. — Prosimo pa še enkrat prav vljudno, ne pošiljajte lista nazaj, temveč naročajte in priporočajte ga vsestransko. Dolenjske Novice so eden najstarejših listov, ki so nastopile letos svojo tridesetletnico in ne bilo bi častno posebno za Dolenjce, če bi svoj list sedaj opustili, katerega ste v poprejšnjih letih vedno radi naročevali v velikem številu.

Upravništvo.

Kmečko delo.

Kakor najhujša kuga pobira ameriškanski dolar naše najboljši delavske moči. Komaj je fant odrasel šoli, se že bavi z Ameriko in prva ugodna prilika, katero mu nudi naključje, ga neusmiljeno potegne seboj, večinoma za vedno. Amerikanska kuga je pobrala našemu kmetu najboljše moči, tako da pridemo povsod zlasti po Dolenjskem do žalostnega zaključka, da se zamorejo z veliko težavo braniti le domačije, na kojih delajo še domači otroci, sicer je kmetija izgubljena.

Kljub malemu številu kmečkih delavcev se še vendar do sedaj ni ukrenilo

skoraj ničesar, da se naj še te delavce pametno izrabi in koristi njim samim, še bolj pa kmetu. Zato so Dolenjske Novice v letošnji prvi številki obljubile, da bodo kot dolenjski list obračale največjo pozornost kmečkemu delavskemu vprašanju.

Pred vsem se nam zdi, da javne korporacije, občine, cestni odbori, dežela in država le premalo gledajo na to, da javna dela ne ovirajo kmečko. Najlepši vzgled je nam v tem oziru nudila zgradba belokranjske železnice. Ravno ob času, ko je kmet imel največ dela, je železnica imela največ delavcev, in sicer ne samih tujcev, ampak žalibog prav veliko domačinov, ki so sicer opravljali kmečko delo. Kmečko delo je naravno moralo še bolj zastajati in naš kmet bi bil moral železnico skoraj preklinjati mesto, da bi jo blagoslavljal. Sicer se je to zgodilo samo mimogrede skozi eno ali dve leti, in kar je bilo, se ne da več popraviti, premisliti pa moramo, da z otvoritvijo še ni vse končano. Tudi po otvoritvi bo železnica rabila vedno delavcev, katere bo privlekla nase ravno iz kmetov.

Morda bo kdo skimaval z glavo, češ, ali ni dobro, ako naši domači ljudje zaslužijo? Da, mi našemu kmečkemu delavcu prav iz sreča privoščimo dober zaslužek tudi v bodoče. Pri vsem tem pa stojimo na stališču, da se javna dela, v kolikor je le sploh mogoče, naj ne opravljajo tedaj, ko ima kmet sam največ dela, marveč ob času, ko kmečko delo počiva. S tem bo ustrezno kmetu in kmečkemu delavcu.

Saj je za kmečkega delavca ravno to najhujše, da nima stalnega dela. Delo ima le okoli pol leta, med tem, ko ostali čas nima po večini nikakega zaslužka, kar je gotovo ena najhujših sil, ki žene kmečkoga delavca od rodne hiše. Kako hvaležen in vesel bi pa bil kmečki delavec, ko bi vedel, da ga čaka tudi po zimi v bližini zaslužek. Pa ne samo kmečki delavec bi bil zadovoljen, zadovoljen bi bil tudi naš kmet, ko bi lahko tudi po zimi sam prislužil par krajcarjev, po letu bi pa delal pridno doma in vrhu tega imel delavce

na razpolago, katere mu je sicer vzela železnica, ceste ali kaka druga javna dela.

Seveda ni na zadnje zameriti državi in deželi, ako so v tem oziru celo kmečke občine same in razni cestni odbori in podobne kmečke javne korporacije same najbolj grešile. Ne bomo naštevali katera dela bi se dala opraviti tudi ob času, ko ima kmet čas, za danes le pozivamo funkcionarje javnih korporacij, naj pri prvi seji natanko premislijo, katera dela se dajo opraviti tudi pozno v jesen in po zimi in storijo trden sklep, da takih del ob drugem času ne bodo izvrševali. Verjamemo, da se nekatera dela res ne dajo drugače opraviti kakor ob poletnem času, a to še nikakor ne izključuje, da se pa večina javnih del ne bi dala odložiti na čas, ko kmečko delo počiva.

Seveda nimamo tukaj v mislih samo dela, katera izvršujejo razne javne korporacije v lastni režiji, ampak še bolj dela, katera se oddajajo raznim podjetnikom. V Nemčiji imajo po nekoč navado, da si pri oddaji javnih del izrečno pridržujejo čas, ob katerem se sme ozir. mora delati in s kakimi delavci. Na ta način se lahko na podjetnike pritisne, da daje zaslužka v prvi vrsti domačinom in ob času, ko jih kmečko delo najlažje pogreša. Pri nas bi morda kazalo, da bi dežela sama prva začela z dobrim vzgledom, podrejene organe pa s primerno okrožnico poučila, kako naj javna dela porazdele v korist kmečkoga ljudstva. Naši poslanci pa naj skrbe, da bo tudi država pri oddaji svojih del strogo izvajala načelo, da javna dela ne smejo kmetu škodovati, ampak koristiti.

Kdor pozna razmere po drugih deželah, se mora prav zaprav le čuditi, da k nam na Dolenjsko ne pridejo od drugod kmečki delavci, dasi so na Dolenjskem izredno dobro plačani. Ali bi ne bilo bolj pametno, da bi naši ljudje po Kranjskem, Štajerskem in Hrvaškem prišli delat na Dolenjsko, mesto da hodijo med ohole tujce za barabo. Da bi ti delavci znali, kako dobro se poštenega delavca plača na Dolenjskem, gotovo bi marsikdo prišel raje sem med domače ljudi iskat dela.

Pa tudi na Dolenjskem samem se bi morda dalo s primernim posredovanjem delavce porazdeliti. Tudi tukajšnje delavce bi se dalo na primeren način dirigirati tje kaj, koder jih primanjkuje. Gotovo v vsaki vasi ni jednako pomanjkanje moči, pa tudi letina in delo ni povsod ob istem času; treba je delavcem le povedati, kje se delo dobi, kmetom pa, kje je delavca iskati.

Zato bodo odslej Dolenjske Novice imele poseben oddelek, ki bo služil posredovanju kmečkoga dela po najnižji ceni. Kdor želi delo, naj pošlje v pismu znamko za 20 vin. in pove svoj naslov in kako delo in kje ga želi dobiti. Istotako pa naj tudi kmetje, ki iščejo delavcev, pošljejo za vsacega delavca v pismu znamko za 20 vin. in povejo svoj naslov in kakega delavca in za kedaj ga iščejo in po čem ga plačajo. Seveda velja to le za kmečko delo; vsaka objava za enega delavca stane torej 20 vin.

Na ta način bodo Novice skušale seznaniti kmete in delavce med seboj, kateri drug drugega rabijo, a drug za drugega ne znajo.

Torej kmetje in delavci, sedaj vam nudijo Novice ugodno in najcenejšo priliko, da spoznate medsebojne potrebe, opravičeno torej pričakujemo, da se boste te prilike v lastno korist v polni meri posluževali.

Gospodarstvo.

Pretakanje vina in žveplanje sodov.

Dveh stvari se ne more dolenjski vinogradnik privaditi, to je pravnega pretakanja vina in žveplanja sodov. In vendar si brez njih umnega kletarstva niti misliti ne moremo. Zato sem se namenil, da o obeh na kratko spregovorim.

Žveplanje sodov. Kadar imamo par slabih letin, tako da nam leži posoda večinoma prazna, dobimo prav pogostoma po deželi vina z neprijetnim duškom. Temu je krivo napačno spravljanje prazne posode. Naš kmet-vinogradnik se veliko premalo briga za posodo. Dokler je polna, se

LISTEK.

Paradajzarji proti novomeškemu kapiteljnu.

Spisal Ivan Steklasa. Konec.

Posebno hud je bil prepir med novomeškim kapiteljnom kot pravnim lastnikom ribolova v Krki in pa med Paradajzarji, ki so si isto pravo prisvajali brez vsake pravne podlage. Tudi o tem prepiru so se nam ohranile v novomeškem kapiteljskem arhivu tri listine, pisane v nemškem jeziku brez vsake oznake. V prvi listini z dne 13. marca 1656. se opisuje, kako so prišli ribariti v Krko pri Valti vasi grofinja Doroteja, njen sin Ivan Ernest Paradajzar in oskrbnik mehovski z mnogimi ljudmi, in kako so jih odgnali kapiteljski in lukenski podložni. Na to je zapovedala grofica Doroteja svojim podložnim, da morajo priti 21. marca 1656. oboroženi v Valto vas, kar je bilo pa proti obstoječim propisom deželnega mira. Prišlo pa je do 400 oboroženih pešcev in 24 konjikov,

časnikov in slug ter so tako ribarili v Krki proti postavi. Pri tem je pobral tudi grof Ernest Paradajzar vse koše, ki so jih imeli kapiteljski podložni v Krki nastavljene za rake. Vrh tega je tem podložnim požgal plotove, pogazil setev ter vso okolico opustošil. Ljudje so se poskrili, ko je grof letal po vasi in preiskoval po senikih, da najde katerega kmeta. Zagrozil je, da bo vsakega, ki ga vjame, odpeljal v Pogance ali pa na Mehovo, pa so žene zato zatajile vse moške in jih poskrile. Ker je bila na ta način pogažena vsaka pravica, se je obrnil prošt na deželnega glavarja, da pozove grofinjo in grofa službeno (ex officio) pred se, ju da zapreti in ne izpustiti, dokler ne pretrpita zaslužene kazni in ne povrneta škode ter ne obljubita, da ne bosta nič več kršila deželnega miru.

V drugi listini (samo na pol pole) javlja prošt Stenberg, da je pretrpel vsled zadnjega nasilstva od Paradajzarjev škode za 600 cekinov. Tudi sporoča, da je pozval grofico Dorotejo pismeno, naj se ž njim pobota, toda na to ni dobil nobenega od-

govora. Zdaj je dolžnost deželnega glavarja, da to stori in sicer prej, nego izteče določeni čas, kajti kesneje se bode postopalo po dvorskem pravu.

V tretji listini toži prošt Stenberg iznovič grofico Dorotejo in Ernesta Paradajzarja. Pripoveduje ves dogodek, kako so kmetje pregnali Paradajzarja in njegove ljudi, da so morali pustiti celo svoj čoln; kako se je zagrozila grofica, da pride lovit ribe z oboroženo roko in kako bo lovila tudi še nadalje, pa če radi tega izgubi tudi svojo glavo; kako se je grozil njen sin grof Ernest, da bode enim odrezal ušesa, drugim nosove, tretje pretepal, jim jemal vso živino, če slučajno stopi na njegovo zemljišče, pa kmetje zares niso mogli hoditi na tlako kapiteljnu drugače nego z veliko težavo čez Krko; vendar so pa mnogi zamudili delo. Dalje se pripoveduje v obtožbi, kako je grof Ernest po dokončanem lovu upil po vasi, zmerjal ljudi s tatovi in psi, izzival duhovne, češ, da mu le oni branijo ribariti po Krki itd. Posebno rad bi bil našel kapiteljskega župana Jurja Dularja, ali ga ni mogel

najti. Ustavili se mu pa kmetje niso, ker niso imeli zapovedi za to. Na ta način je izgubil kapitelj vrlo mnogo tudi pri pobiranju desetine, ker je grofica Doroteja jemala desetino iz osvete proti kapiteljnu; a ljudem, podložnim kapiteljnu, nalagala tudi tlako po 100 dni, na primer onim kapiteljskim v Vinji vasi pri Mehovem. Tudi stare pravice, ki so jih imeli podložni kapiteljski do mehovskih šum, je zdaj odpravila grofinja, ali pa je zvišala davščino za to. Tako so imeli kapiteljski podložni (8 gruntov) v Gaberju od nekdanje pravice drvarenja lesa za stavbo in kurjavo v mehovski hosti, ter dajali zato na leto po 2 mernika ovs, 1 pišče, 1 pogačo ali pa mesto pogače za 2 kr. kruha ali pa 2 kr. v denarju. In kadar so kmetje prinesli ta davek v graščino Mehovo, se jim je moralo dati 1 funt mesa, za 1 kr. kruha in polič vina. Grofica Doroteja Paradajzar pa je zahtevala od zdaj to kot takso. V Vinji in Koroški vasi so imeli kapiteljski podložni iste pravice za sledečo tlako: en dan žito žeti, en dan lan trti, grede voziti, kositi ali mrvo susiti in na voljši lov priti.

sicer vedno rad z majoliko suče okoli nje, kakor hitro jo pa izprazni, je dostikrat niti ne pomije, temveč jo postavi iz zidanice pod kako šupo, ali jo pa pusti v zidanici odprto ležati, ne da bi se zmenil za njo. Če ni bila posoda pomita, se rada scika. Če pa je bila pomita in je ležala bolj na suhem, zatóhne, ako je pa ležala na vlažnem in zaprta, pa splēsni.

V jeseni pa, ne da bi se temeljito posoda pripravila, se napolni z moštóm in ko se vino po kipenju učisti, se pokaže na njem pokvarjen okus.

Zadnji čas je pač že, da se tudi naš dolenjski kmet navadi z vinsko posodo pravilno ravnati! Če se je tega privadil Vipavec, upam, da mu bo tudi Dolenjec sledil!

Pravilno ravnanje s sodi je igrača in malenkost proti sitnostim in škodi, ki mu jo povzroči pokvarjeno vino!

Kakor hitro sod izpraznimo, je prvo, da ga takoj dobro pomijemo. Potem ga pustimo tri do štiri dni odprtega in poveznjenega ležati, da osahne in ko je osahnil, ga zažveplamo in zabijemo. Če to storimo, smo brez skrbi, da bi se nam sod mogel pokvariti. Na vsake 3—4 hl (5—8 veder) vsebine vzamemo en debel ali dva tenka (azbestna) traka žvepla, jih zažgemo, pustimo v sodu pogoreti, in nato sod dobro zabijemo. Boljše je, darabimo tenke azbestne trakove žvepla, ker goreče žveplo od njih ne kaplja v sod. Če kaplje goreče žveplo na doge, ni to samo za sod slabo, temveč dobi vino, napolnjeno v tak sod, lahko duh po žveplu (žveplovem vodiku).

Debele žveplove trakove (stare vrste žveplo) rabimo navadno le za žveplanje velikih sodov z vrticami. Vrtica odpremo, v sod denemo kako staro lončeno posodo (na pr. kako skledo, krožnik, strešnik itd.), na njo naložimo primerno množino žveplovih trakov tako, da goreče žveplo ne more teči na doge. Nato jih zažgemo in vrata zapremo. Ko žveplo pogori, zabijemo tudi veho in sod je zažveplan.

Po preteku 3—4 mesecev je treba žveplanje ponoviti, zato je dobro, da si dan žveplanja na sodu zapišemo. Zažveplan sod obdrži vedno svoj fin vinski duh. Predno se ga zopet rabi za vino ali mošt, se ga najprvo odpre in se ga pusti nekaj časa odprtega, da se razdiši. Potem se sod s čisto in večkratno vodo dobro pomije in je zopet takoj za rabo. Samo če je bil sod več let prazen in vedno vsake 3—4 mesece pravilno žveplan, ga je treba dobro zamočiti s čisto vodo in to vodo večkrat premeniti, da potegne iz dog in dnes žveplove sestavine, ki so se tekom večletnega žveplanja v njem nabrale.

Pretakanje vina. Po kipenju se iz vina izločijo drože. Drože so večinoma iz glivic, beljakovin, vinskega kamna in

sluza sestavljeno fino blato, ki se zelo rado razkroji in segnije. Če prično drože ali kalež v vinu gniti, se vino izpridi in tako izprijeno vino imenujemo zavrelko ali kubin. Če se hočemo toraj izogniti tej nevarnosti, da nam vino zavre, ga moramo pretakati. Vino se tem raje spridi in zavre, čim manj moči ima, to je, čim slabše je bilo grozdje, iz kojega je bilo vino pripravljeno. Posebno pa zavre rado vino, ki je bilo pripravljeno iz gnilega ali nezrelega grozdja.

Takega grozdja pa smo imeli zlasti v pretečenem letu povsod dovolj in kdor ga ni pravilno odbiral in kdor ni koj mošta žveplal, ta vidi že zdaj, kako je vino nestanovitno in kako nerado se čisti.

Kaj bo šele ko začne v naših slabih kletih (zidanicah) poletna vročina pritiskati? Vsak kdor pusti tako vino čez poletje na drožeh, prav sigurno lahko pričakuje, da mu zavre, ali da se vsaj hudo zmoti in okus spremeni. Komur se letos ne bo vino na drožeh pokvarilo, ta lahko govori o sreči, kakor da bi v loteriji zadel!

Vinogradniki! Proč s starokopitnostjo in nemarnostjo pri ravnanju z vinom. Ne zanašajte se na slepo srečo, ampak storite vse, da ohranite in zboljšate svojo težko pridelano vinsko kapljico. In k temu je treba v prvi vrsti, da vino pravilno pretakate, pa ne samo letos, temveč vsako leto!

Prvo pretakanje se vrši navadno tedaj, kadar se je vino iz večjega učistilo. To je navadno proti koncu leta. Do novega leta, ali vsaj do Svečnice bi moral vsak pameten in skrben gospodar svoje vino v prvič pretočiti.

Pred prvim pretakanjem moramo vedno vino preskusiti, če je vino na zraku stanovitno. Če ga pustimo en ali dva dni v odprtem kozarcu stati, nam bo koj pokazalo svojo lastnost. Če se v kozarcu čisti, je to dobro znamenje, če se pa zgosti in zrvavi, je to slabo znamenje. Tako vino, ki se na zraku gosti in rjavi, je zelo pokvarjenju podvrženo in ga moramo na vsak-način pri pretakanju dobro zažveplati, da se nam ne pokvari. To se zgodi, da v snažnem, pomitem sodu zažgemo na vsaka 2 do 4 hl vsebine en tenak azbesten trak žvepla in da koj v ta žveplov dim vino pretočimo. Vino bo potem stanovitno postalo in se bo raje učistilo. Tako vino pa, ki ni v kozarcu barve spremenilo, ni ravno treba žveplati, vendar mu bo zmerno žveplanje (1 trak na 4—5 hl vina) gotovo zelo koristilo. Hudo žveplanje je nespametno in škoduje vinu na okusu. Tedaj vse v pravi meri!

Po pretakanju in žveplanju ima vino prvi čas bolj pust in surov okus. Zato sod zabijemo in pustimo vino v miru. Po preteku kakih dveh do treh tednov pa

že Rudolf Paradajzar ni hotel imeti te flake, nego mesto nje po 2 mernika ovsa in 1 kopuna, kakor se je dozda dajalo. Grofica Doroteja pa zahteva zdaj še enkrat od vsakega po 2 mernika ovsa in po 1 kopuna, jemala je tedaj dvakratno mero. O vseh teh nasilstvih je imela zdaj odločiti višja sodnija, ker se obtoženci niso hoteli z lepa pogoditi. Ni dvoma, da je bila obsojena grofica Doroteja s svojim sinom Ernestom, toda obsodba nam ni poznata, ker se o tem ni ohranila nobena listina.

V listini z dne 8. marca 1658. (v novomeškem kapiteljskem arhivu brez oznake) se je pritožil proš grofici Doroteji, da je dne 29. januarja njen sin Juri Žiga Paradajzar z dvema lovčema Miklavžem Draganičem in Markom Jurmanom proštovega podložnega in lovca Ivana Radiganica, ki je stal s puško pri Krki blizu Jurne vasi, izprebil do krvi, mu vzel puško in smodnik s silo. S tem nasilstvom je nanešena proštu škoda do 200 cekinov. Prošt prosí, da se povrne puška in da zadovoljščina radi storjenega nasilja, da ne

bo treba daljne tožbe. Na to je odgovorila grofica Doroteja (listina na celi poli v nemškem jeziku z oznako 157/15 in s pečatom Paradajzarjev) 26. marca proštu, da je prejela njegovo pritožbo 13. marca v Ljubljani. Pravi, da jej ni nič znanega o tem dogodku, in da tudi nič ne mari za to, kajti njen sin in njeni ljudje spadajo pod njeno jurisdikcijo (sodnijo); vendar pa je odredila preiskavo radi tega čina na dan 26. aprila, zato javlja to proštu, da se znata ravnati on in njegov lovec. Kako je izpala preiskava in kako se je končala pravda, ni poznato. V tej listi, izdani v Pogancah, je podpisana Doroteja Frankopan grofica tržačka (po gradu Tržac na Hrvaškem), vdova kot skrbnica (erbgelben) svojih otrok.

Tudi niso Paradajzarji radi vršili svojih dolžnosti naproti cerkvi, kakor so bili dolžni po oporokah svojih prednikov. Tako je moral proš Anton Gothard ab Erberg (1741—1755) pozvati grofa Hanibala in Ernesta Paradajzarja, da izvršita oporoko svojega očeta Ivana Lovrenca, ki je utemeljil, kakor je znano, današnje žup-

vidimo, koliko mu je to delo koristilo. Vino se bolj sčisti in dobi fin, uglajen okus.

S tem, da se vino po pretakanju sčisti, izloči iz sebe razne snovi, ki mu kvarijo okus in ga kalijo. Na dnu soda se nabere vsled tega nov kalež, ki obstoji iz enakih snovi kot droži. Čim prej smo pretakali v prvič, tem več bo tega kaleža in če bi vino pustili čez vroče poletje na tem kaležu, bi se nam vseeno lahko izpridilo. Zato je treba, da pretočimo vino, predno začne v kleti gorko postajati, v drugič. To se zgodi navadno meseca marca ali aprila, na vsak način vsaj do majnika. Če ima vino še nasladen okus, to se pravi, če vsebuje vino še sladkor, to je, če vino ni v jeseni zadosti pokipelo, ga ne žveplamo, da sladkor lažje pokipi. Tako vino se prične po pretakanju prašiti.

Če pa vino nima nasladnega okusa, se ga lahko tudi pri tem pretakanju zmerno zažvepla, zlasti če je bilo pripravljeno iz bolj slabega (nezrelega, bolnega ali gnilega) grozdja. Če se je vino po pretakanju hudo prašilo, potem je seveda, ko se je učistilo, zopet izločilo obilo droži in ga je treba po preteku 3—4 tednov še enkrat pretočiti in pri tem nekoliko zažveplati. Ako se pa vino ni prašilo in je ostalo po pretakanju čisto, potem ga do jeseni ni treba več pretakati. V jeseni pred trgatvijo se vino pretoči v tretjič.

Iz tukaj rečenega vidimo, da je pravilno, ako vino v prvem letu, to je od trgatve do trgatve, vsaj trikrat pretočimo. Najbolj važno pa je prvo in drugo pretakanje, brez katerega se ne more vino pravilno razviti in držati. Zato na delo vsi tisti, ki znabiti še enkrat niste letos svojega vina pretočili, kajti zadnja ura bje in kdor jo zamudi, se mu bo slabo godilo. Tisti pa, ki kljub resnemu opominu svojega vina ne pretoči, je nemarnež, ki ni vreden pomilovanja, ako pride v škodo.

B. Skalicky.

Gospodarske drobtine.

O kakovosti modre galice. Letos je c. kr. kmetijska družba bila v stanu kupiti dobro, t. j. lahkje raztoplivo modro galico, ki jo more oddajati kg po 60 h, dočim bi bila lahko kupila težko raztoplivo galico, ki bi jo mogla oddajati tudi po 58 h kg ali še ceneje. — To objavimo iz razloga, da naši odjemalci vedo odkod prihaja razlika v ceni, kajti letos je prišlo v Avstrijo silno veliko težko raztoplivo modre galice, zlasti neka italijanska tvornica je vrgla na trg ogromne množine modre galice, narejene iz japonskega črnega bakrovca, ki je cenejša, a je zato tudi manj vredna in pri porabi ni tako izdatna, ozir. učinkujoča, kakor

lahko raztopliva. — Dobra, lahko raztopliva modra galica je za škropljenje trt v svojem učinku izdatnejša in kadar je cena med dobro in slabo modro galico pri kg le za nekaj vinarjev različna, takrat naj razumen vinogradnik vedno seže le po dobri galici, kajti v tem slučaju je dejansko nekoliko dražja, a dobro blago pride pri porabi cenejše, kakor ceno, a slabo blago.

Politični pregled.

Politiki in cesarjeva bolezen. Razni diplomati se z veliko nervoznostjo zanimajo za cesarjevo bolezen; vendar se mrzlična bolezen cesarjeva obrača na boljše in diplomatski zastopniki drugih držav so že oficijelno obveščeni, da cesarjeva bolezen ni nevarna.

Vojska med ameriškimi Združenimi državami in Mehiko se je že pričela. Združene države hočejo pred vsem zasesti mehikanska pristanišča, ali pa vsaj odrežejo od družega sveta. Vera Cruz je že v rokah Združenih držav, ki štejejo štiri mrtve in 21 ranjencev, med tem ko je Mehikancev ustreljenih 200.

Uspuh opatijskega sestanka. Italijanski in avstrijski zunanji minister sta poslala v svet skupen komunike (izjavo), da sta se zjedini in v vseh vprašanih tičočih se medsebojnih odnošajev obeh držav in da sta prišla do zaključka vztrajati tudi v bodoče na dosedaj začrtani politiki. Uspuh tega sestanka sta sporočila tudi nemškemu kanclerju. Kakor vidimo so take izjave tako splošne izjave, da jih najboljši diplomat ne razume in ki povejo lahko zelo veliko ali pa prav nič.

Volitve na Francoskem. Ta teden se vršijo volitve v francosko zbornico. V boju nastopajo različne stranke, ki se hočejo med seboj razločevati po lastnih programih. Skoro vse stranke oz. njih voditelji pa odobravajo dosedajno proticerkveno politiko in nimajo francoski katoličani brzkone od nobene ničesar družega pričakovati kakor preganjanje.

Italija se vmešava v naše zadeve. Meseca junija se vrše istrske deželno-zborske volitve in v Italiji prav pridno zbirajo denar za laško agitacijo. En sam list v Italiji je nabral do 100.000 lir; italijanski in avstrijski ministri pa si stiskajo roke samega odkritega prijateljstva.

Ogri gredo v Peterburg. Ogrska opozicija, ki nikakor ni zadovoljna s sedanjim tokom vladanja na Ogerskem pod Tiszo, se namerava v kratkem po svojih voditeljih pokloniti ruskemu carju. Opozicija hoče na vsak način obrniti na se pozornost in Tiszi ponagajati; zato si je zbrala za enkrat taktiko, da začne s prijateljskimi odnošaji z Rusijo.

Angleško-francosko prijateljstvo. Ta teden dospela je v Pariz angleška kraljevska dvojica. Pariško prebivalstvo ju je zelo navdušeno sprejelo; vse mesto je v zastavah. Namen tega poseta je pred vsem ustanoviti trajno zvezo med obema državama. V jeseni pa baje namerava angleški kralj obiskati ruskega carja iz istega namena.

Domače in tuje novice.

Prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand je prevzel pokroviteljstvo „Osrednjega mesta za domovinsko varstvo na Kranjskem. Kakor je znano ima ta nova deželna naprava namen, skrbeti za ohranitev pristnega značaja kranjske dežele in varovati pred tujo privandrano obleko. Prestolonaslednik je z zelo prijazno brzojavko izjavil, da z veseljem prevzame pokroviteljstvo.

Dekan Anton Skubic se je pripeljal v Ribnico v četrtek 16. aprila, kjer je bil izvanredno sijajno sprejet. Na belo nedeljo ga je presvetli knezoškof v cerkvi slovesnim potom umestil. Novi dekan se

nijsko cerkev v Stopičah leta 1709. ter ustanovil tudi zakladio za duhovna beneficiata in za razsvetlavo cerkve. V pismu z dne 25. septembra 1751. (listina v novomeškem kapiteljskem arhivu v latinskem jeziku pisana in prav slabo ohranjena brez vsake oznake) je priložil proš tudi prepis zakladnega pisma, ki ga je našel v svojem arhivu, da jih tem laglje prisili na izvršitev dolžnosti. Zahteval je slednjič od njih, da plačata dragovoljno vse za razsvetlavo določene dohodke iz omenjene zaklade in da predložita duhovna, ki bo kot beneficiat užival določene dohodke, sicer ne bodo morali samo izpolniti le vse določbe oporoke, nego bode moral on njuno nemarnost naznaniti viši oblasti. Paradajzarji so na to odločno pismo gotovo izvršili svojo dolžnost in Stopiče so dobile svojega duhovna. To je bil pa brzkone tudi zadnji važnejši dogodek v borbi novomeškega kapiteljna s Paradajzarji, ki so kmalu potem izmrli in so njihova posestva prišla v druge roke.

je rodil 24. marca 1876 na Lipoglavu na Dolenjskem, 14. junija 1900 pa je bil posvečen v duhovnika. Kot kaplan je služboval v Cerknici, v Ribnici in na Vrhniki, kot župnik pa na Jesenicah na Gorenjskem, kjer si je s svojim vsestranskim delovanjem na verskem in socialnem polju pridobil neveljavne zasluge, s svojim finim nastopom pa vseobčno spoštovanje in ljubezen. Mnogočislana dekanu: Na mnoga leta!

Tombolo priredi na Jurjevo nedeljo Slov. katol. izobraž. društvo v Doberniču. Člani in prijatelji ste povabljeni v obilnem številu.

Umrli je v Doljnem Maharovcu obče spoštovani posestnik Janez Ruparšič, star 72 let. N. v m. p.!

Umrli je 20. aprila v Zagradcu pri Žužemberku bogoslovec Kunstelj, kjer je bil 22. aprila pokopan.

Vlomilci. V Borštu pri Ajdovcu so vlomili neznan lopovi ponoči od 17. do 18. aprila v zidanico Franceta Strumbelj iz Ajdovca, odnesli nekaj veder vina, odmašili vse sode in skrili zamaške v miznico, pipe pa niso nobene dosti zamašili, da je vsled tega precej vina izkapalo. Vdrli so tudi v koč, kjer je stanoval Jakob Grandovec, kjer pa niso nič posebnega našli.

Nesreče. V Kandijsko bolnico so bili v teku tega tedna sprejeti med drugimi tudi štirje ponesrečenci in sicer: Alojzij Okorn, posestnika sin z Vrha pri Subračah, župnije Št. Vid, ki ga je udaril konj po levem očesu tako močno, da mu je iztekla očesna tekočina. — Anton Perko, žagar v Soteski, se je med obsekavanjem grč vsekali v člen leve noge. — Štefanu Mestrovic, tovarniškemu delavcu v Rogu, je padel krcelj na levo nogo in mu zmečkal palec. — Anton Jane, hlapec v Bajnofu, je šel v nedeljo zvečer k nekemu vinotoču na Lešnico. Ko se je vračal proti domu, ga je pa nekdo čakal ob potu in mu prerezal mišice levega nadlehtja.

Zmešalo se je v ponedeljek, dne 20. t. m. v glavi Janezu Smoliču iz Preske; nasul si je smodnika v usta in zažgal. Sedaj se v strašnih mukah bori s smrtjo. Škoda moža, ker je bil tudi vrl ud Slov. katol. izobraž. društva v Doberniču.

Pijani razgrajač. Na velikonočni ponedeljek se je znani jablanski liberalni zabavljaj tako napil, da je pozno v noč razgrajal po vasi in hotel celo vlomiti v hišo Franca Kastelic. Ta se je tako ustrašil, da je skočil kar skozi okno na plano in prenočeval na podu. Drugi dan pa je že oko postave povpraševalo za razgrajačem. Napačno bi ne bilo, ko bi ga malo pri sodnji manire naučili.

Zgradba kapnic na Dolenjskem. Pomanjkanje pitne vode je ena najhujših nadlog na Dolenjskem. V mnogih slučajih ni mogoče izpeljati velikih in dragih vodovodov in postaviti skupnih vodnjakov. Za napravo majhnih kapnic in vodnjakov ni doslej država ničesar dajala. Z ozirom na posebne potrebe dolenjskega prebivalstva se je sedaj poljedelsko ministerstvo udalo, da bo podpiralo tudi napravo majhnih vodnjakov in kapnic. Deželni odbornik dr. Lampe je dobil pred par dnevi zagotovilo, da bo ministerstvo že za to leto nakazalo deželnemu odboru kranjskemu 20.000 K.

Nečloveški sin. V Št. Jurju v Slov. goricah na Štajerskem se je nedavno vrnil domov sin bivšega župana od vojakov na dopust. Od matere je zahteval, naj mu podpiše neko pismo, da bo potem odpuščen od vojakov. Grozil je materi in sestram, da jih bo ustrelil. Ker to sredstvo ni pomagalo, izmislil si je hujše. Dobil je nekje močnega strupa. Sestra, ki je pripravljala kosilo, je brata zasačila, ko je trosil v pripravljeno jed neki prah. Ko je uvidel, da je pri tem dejanju zasačen, pograbil je dotično posodo z jedjo in jo treščil po tleh. Domača dva psa sta hlastnila po jedi in glej grozo — oba pri priči pogineta. Tako močen strup je hudobni sin

ozir. brat natrosil v kosilo, katero naj bi zaužila cela družina, mati in sestre. Mati in sestre so takoj na tistem poslale po orožnike, ki so hudobneža aretirali in ga izročili oblasti.

Društvo „Vrtnarska šola“ je na občnem zboru dne 7. t. m. v Škofji Loki izvolilo k uže obstoječem odboru, še nadaljne tri svetovalce in dva pregledovalca računov, tako da tvorijo sedanji odbor kot svetovalci gg.: Burdyh Ervin, Škofja Loka, Flere Anton Kamnik, Halada Marija, Škofja Loka, Herzmansky Franc Ljubljana, Thaler Rafael Škofja Loka; kot pregledovalci računov gg.: Aparnik Franc Kamnik, Caleari Franc Trata, dr. Podgornik Karl Gorica, Plantarič Ignac Škofja Loka. Poročilo o delovanju, dohodkih ter izdatkih so udeleženci odobrili in na to se je kot letošnje darilo vršila med navzoče razdelitev cvetlic v lončkih.

Slov. katol. akadem. tehn. društvo „Danica“ na Dunaju, dosedaj v okraju VIII., Schönborngasse 9, se je preselilo dne 21. aprila 1914 v novo društveno stanovanje v okraju IX., Liechtensteinstraße 95/8, kamor se naj blagovolijo nasloviti od dne 21. aprila 1914 vse pošiljatve.

Taščo je hotel ustreliti v Ljubljani 16. t. m. njen zet, ker je bil jezen, da se je njegova žena z vsem preselila k svoji materi. Streljal je skozi okno, ko je šla tašča mimo hiše in jo zadel v levo roko. Za to ljubeznivo dejanje se bode moral seveda zagovarjati pred sodiščem.

Milijonar se obesil. V Frankobrodu na Nemškem se je obesil večkratni milijonar Jakob Kuhn.

Zdravnika so zaprli. V New Yorku v Ameriki so zaprli Veliki petek milijonarja ženskega zdravnika dr. Mereditha. Osumljen je, da je v svojih sanatorijih v New Yorku in v Pittsburgu za bogatinke izvajal nevarne in prepovedane operacije in da je na operacijah umrle bolnice oropal.

Francoski škofje so izdali skupno pismo na volilce, v katerem prepučajo vernikom pripadati različnim strankam, vendar naj volijo le tistega, ki se bo z gotovostjo zavzel za odpravo protikatoliških francoskih zakonov, za svobodo cerkve in boljše zveze s papežem.

Skrb za dojenčke. Pod pokroviteljstvom nadvojvodinje Sofije ustanovil se je na Dunaju zavod za preskrbo mater in dojenčkov. Zavod bode stem letom 15. septembra začel s tričetrtletnim tečajem, v katerem se bodo izobraževale ženske v oskrbi dojenčkov. Poduk, hrana in stanovanje bode stalo 900 K. Zavod namerava delati na to, da bodo absolventinje tega tečaja nastavljene v svrhu oskrbe dojenčkov, pred vsem onih, ki nimajo matere, od javnih korporacij in dobrodelnih društev. Oglasi za ta tečaj se pošiljajo na: Kaiser-Jubiläumsfond für Kinderschutz und Jugendfürsorge Wien, L. Herrengasse 7.

Umrljivost dojenčkov. Statistika je dognala, da umrje v Avstriji od vseh živorojenih otrok na leto 200.000 kot dojenčkov, torej na vsakih 100 otrok 20; osobito kažejo številke na deželi večjo umrljivost nego po mestih.

Zverinski vojak umoril mlado dekle na velikonočno nedeljo blizu Beljaka na Korškem. Popoldne ob pol 5. je slišal v lesu lovec Šimen Unterkofler stokanje. Pod dračjem je našel z razbito glavo v krvi ležati umirajočo mlado dekle, ki je imelo čisto raztrgano obleko. Šel je po krepčilo, in ko se je vrnil, je dekle že izdihnilo. Naznanil je takoj orožnikom v Bleibergu. Še isti večer je prišla iz Beljaka komisija, ki si je ogledala truplo in kraj umora. V krogu 50 stopinj so ležale na tleh raztresene reči umorjene deklice, zlata ura z raztrgano dolgo verižico, klobuk, ročna torbica in dva žepna robca nesrečnega dekleta. V bližini je bila klop in miza brez deske. Izmed štirih kolov za mizo je morilec izdril enega in ž njim ubil deklico. V njeni torbici so našli velikonočno karto, po kateri so dognali, da je umorjena 17 let

stara Jožefina Finding iz Bleiberga. Sledovi odtiskov morilčevih čevljev so kazali, da je morilec kak vojak. Komisija je pustila dekleta na licu mesta in se je drugo jutro vrnila s policijskim psom. Pes je povohal kol in takoj začel slediti. Sled je vodila naravnost v kasarno v gojni Beli pri Beljaku, in sicer v kantino in od tam v zapor, kjer je pes zalajal nad zaprtim vojakom 3. gorskega topničarskega polka. Vojaka so že v nedeljo zaprli, ko se je izvedelo o umoru, ker je prišel domov s krvavo bluzo. Ko so peljali psa v sobo, kjer je bila obleka in obuvalo topničarja, je zopet lajal. Mož je tajil. Ko so ga pa privedli na lice mesta, je priznal, da je dekle ubil ob 11. dopoldne; popoldne ob treh se je vrnil k umorjenki, da se preležeči odobrili in na to se je kot letošnje darilo vršila med navzoče razdelitev cvetlic v lončkih.

Bližajo se srečni časi za one cenjene čitatelje, ki na podlagi današnje priloge glavnega zastopstva češke industrijalne banke (zastopnik za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana) naroče izborna skupino 5 srečk na 62 mesečnih obrokov po K 5-25, oziroma skupino treh srečk na mesečne obroke po K 3-25, kajti že en sam glavni dobiček jim odvzame vso skrb za bodočnost, dočim se jim v srečnem slučaju zamorejo pripetiti tudi še nadaljni dobitki. Mesečni obroki za te izborna izbrane srečke, ki imajo svojo trajno denarno vrednost, so zares zelo nizko določeni, vsled česar je vsakomur, ki hoče na varen način poskusiti svojo srečo s srečkami, dana k temu izvanredno ugodna prilika. Ker izhaja ponudba od velike slovenske banke, jo priporočamo.

Letina 1912 in 1913. Preteklo leto se je pridelalo več kot leta 1912, pri ječmenu za 0-43 mil. q³, pri ovsu za 2-47 mil. q³, pri detelji za 8-75 mil. q³, pri senu za 2-67 mil. q³ in pri vinu za 0-38 mil. q³. Neugodnejša letina pa je bila pri pšenici za 2-72 mil. q³, pri rži za 2-7 mil. q³, pri koruzi za 0-5 mil. q³, pri fižolu za 0-13 mil. q³, pri krompirju za 9-38 mil. q³, pri sladk. pesi za 9-6 mil. q³ in pri hranilni pesi za 0-32 mil. q³. Sadja se je pridobilo za 8-99 mil. q³ manj kot l. 1912.

Koliko dobi država pri tobaku. Skupni prejemki so znašali l. 1912 339-18 mil. kron, v primeri z l. 1911. (311-65 mil. kron) za 27-53 milijonov kron več. Dobička je bilo okroglo 216-15 mil. kron ali v primeri z letom 1911. za 14-77 mil. kron več. Priračunati se mora temu dobičku pa tudi zvišanje imovine za 13-41 mil. kron tako, da znaša čisti dobiček l. 1912. pravzaprav 229-56 mil. kron in prirastek 23-4 mil. kron ali 11-3°/_o. Vsekakor torej spadajo kadilci med najboljše davkoplačevalce.

Priloga. Današnjemu listu prilagamo vabilo k nakupu srečk, ter opozarjamo cenjene bralce na današnjo tozadevno notico.

Listnica uredništva:

Nektere dopise smo mogli vsled pomanjkanja prostora odložiti za prihodnjo številko. Cenjeni dopisniki naj torej blagohotno oprostite.

Dopisi.

Kostanjevica. Tukajšnja cerkev Matere Božje dobrega sveta na Slinovcih je dobila nov kras. Na belo nedeljo je bil namreč v tej cerkvi blagoslovljen križev pot, ki smo ga preje zelo pogrešali. V ta namen je podoba starega križevega pota iz župne cerkve prav lično prenovil in olupal tuk. klepar Karol Ruch. Slovesnost se je vršila ob prav lepem vremenu, dasi je še zjutraj grozilo skrajno neugodno vreme. Posamezne podobe so nosili paroma posestniki meščani, katere so spremljale belo oblečene deklice s svečami v rokah. Novi križev pot je cerkvi še tem bolj v povzdigo, ker je cerkev

mnogo obiskana božja pot. Sicer pa cerkev, ki je glede zidave v celi leskovški dekaniji ena najlepših, potrebuje še mnogo popravil in skrbne roke, ki bi jo primerno prenovila in okrasila. Zlasti orglje in zvonovi glasno kličejo po temeljiti izpremembi. Morda se tudi te cerkve spomni kak plemenit dobrotnik ter ji pomore iz najnujnejših potreb. Ravno sedaj se nam obeta na nedeljo pred Vnebohodom mladeniški shod leskovške dekanije. Z veseljem vas vabimo, dragi mladeniči, da se ga v obilnem številu udeležite. Skrbeli bomo, da vam bo ostal v najprijetnejšem spominu. — Vreme se nam je ugodno izpremenilo. S strahom smo opazovali s snegom pokrite griče. Že se nam je zdela katastrofa neizogibna, kar so se v nedeljo pričeli trgati oblaki in sijati solnce. V ponedeljek zjutraj smo pač imeli nekoliko slane, kipa radi megle menda ni dosti škodila. Upamo, da si bodo ljudje z boljšim pridelkom opomogli od škode zadnjih let.

Iz podgorskih hribov. V Stopičah se je že jeseni ustanovilo gasilno društvo. Bilo je prav potrebno, saj se vedno čuje o požarih in malokje so poslopja tako skupaj kakor po naših vaseh. Pristopilo je takoj veliko število članov in skoro vsako nedeljo so imeli vaje. O Velikinoči pa so v krajih nastopili pri procesiji; bilo jih je res lepo videti. Sedaj so si pa omislili gasilno orodje in na belo nedeljo je bila prvič preizkušnja z novo brizgalno. Pravijo, da bo še dosti dobra. Seveda stroški so obilni in hvaležni moramo biti deželni, ki je plačala tretjino stroškov. Sedaj vemo, da deželni odbor obrača denar v prave namene, za ljudske potrebe, pa naj še tako vpijejo liberalci v naši občini. Oni bi raje videli, da bi šel naš denar za deželno gledališče v Ljubljani, od katerega bi kmetje ne imeli nič koristi. Ko bodo enkrat poravnani dosednji stroški, pa bo treba misliti na gasilni dom. Prav bi bilo, da bi z gasilnim domom postavili tudi dvorano za igre, shode in dr., kakor imajo drugod. Ne bi dosti več stalo, a bi bila zelo koristna in potrebna. — V naših krajih je še precej vina in bi ga ljudje radi prodali po nizki ceni. Vino je povsem drugačno kot pred nekaj leti, ni več podobno cvičku, gostilničarji prav radi hodijo kupovat v naše kraje. Nove trte, boljše kletarstvo in sploh boljše obdelovanje je zelo povzdignilo naše vino. Žalibog nekateri raje kupujejo od vinskih trgovcev in prekupev kot pa od vinogradnika. Imamo pa še eno reč omeniti, ki škoduje ugledu našega vina. Če človek gre po Dolenjskem v kako gostilno, bo z žalostjo opazil, da domače vino izpodirjajo druge pijače kakor pivo, žganje, zlasti „florijan“. Ne priporočamo pijančevanja, pač pa rečemo: če kdo gre v gostilno, naj si raje naroči vina kakor pivo. Vino je trikrat bolj zdravo kakor pivo, saj si je že dosti ljudi pokvarilo zdravje s pokvarjenim pivom; dalje je vino domač pridelek, a pivo prihaja iz tujine, iz nemških tovarn. Koliko denarja gre na tak način vsako leto v roke nemških bogatašev, a našega vina ne moremo spraviti v denar! Kaj pomaga tarnati, da ne moremo prodati svojega vina, če pa mi sami pijemo po gostilnah le pivo in „florijan“. Naj bi izginilo pivo in druge tuje pijače iz naših gostiln, sicer bo naše vinogradništvo še bolj nazadovalo.

Iz Doberniča. Na belo nedeljo je naše Slov. katol. izobraž. društvo priredilo lepo igro „Juri Kozjak“, slovenski janičar. Ker je igra res zgodovinska iz nekdanjih časov našega okraja, je bila udeležba od blizu in daleč zelo velika. Vsi igralci so svoje vloge prav lepo rešili. Zlasti se nam je pa dopadel grbasti stric Peter in pa cigan Samol v svoji krasni uniformi. — Na Veliko nedeljo zjutraj ob 4. uri je šla Franca Koncilja iz Vrhovca v hlev živini pokladat. Vzela je s sabo petrolejevo svetilko, ki se je pa prevrnila tako, da je začelo močno goreti. Ogenj bi se bil hitro razširil in spravil v nevarnost celo vas, da niso bili ljudje še

doma in hitro ogenj omejili. Ljudje pač niso nikoli dosti previdni.

Soteska. Dne 16. aprila zvečer so nas obiskali tatovi. Poskusili so svojo srečo najprej pri župnišču in pri izobraževalnem društvu (dišal jim je najbrž denar od „Čebelice“), pa so jih psi odpodili. Nato so vlomili v pisarno lesnega trgovca Javornika pod graščino, skušali s sekuro odpreti železno blagajno, pa tudi blagajna jim ni hotela dati tega, kar so želeli. Obrnili so se potem v vinograde v Soteški gori, kjer imajo tudi posestniki iz Velikega Lipovca svoje zidanice. Lotili so se Komljančeve zidanice, odprli s silo vrata, popili in odnesli vino, kar ga niso odnesli, so ga razlili po zidanici. Odtod so krenili na Dvor, kjer so pri trgovcu Saveliju in drugod nekaj pokradli. — Iz teh tatinskih poskusov se vidi, da je bilo dogovorjenih več tatov, ki so po določenem načrtu hoteli dobiti denarja in blaga. Orožniki jih pridno zasledujejo, Bog daj, da bi jih tudi izsledili. — Glede novih davkov na vino po zidanicah in na meso so se dali tudi pri nas nekateri oplahiti, ker še vedno verjamejo liberalnim kričačem, ki ob vsaki priliki hujskajo proti našim poslancem. Sedaj lahko vidijo, koliko je verjeti njihovim besedam.

Prečna. V nedeljo 12. aprila je imel občinski odbor sejo, da se določi, kako dobiti posojilo, da se dolg za orodje požarne brambe tvrdki precej izplača, ker v tem slučaju da popust. Gre za 4000 kron posojila. Faleschini s Straže je predlagal, naj za dolg jamči načelnik požarne brambe, česar seveda le-ta ni sprejel. Nato se je sklenilo, da podpišejo člani odborniki požarne brambe. Naše mnenje pa je, da naj jamči občina, saj gre tu za skupno stvar, ne pa za kakega posameznika. Sicer bo pa itak v nedeljo po nauku izvanredni občni zbor, da se o tej stvari pomenimo.

Belokranjski vestnik.

Lokvice. — Pripravljali odbor za otvoritev belokranjske železnice je imel svojo sejo 16. t. m. v Metliki. Med drugim se je sklenilo, da se slovesnosti na koldvorih vdeleži tudi šolska mladina in sicer v narodnih nošah. — Pozebe smo se letos zopet bali, saj je po hribih snežilo in brila burja kot v najhujši zimi. Za enkrat nam je, hvala Bogu, mraz prizanesel. — Sestanek S. L. S. je bil 19. t. m. na Gor. Dobravcah pri Metliki. Poslanec Mihelčič je posestnikom poročal o zadnjem zasedanju deželne zbornice ter o cestnih zadevah in o rešitvi prošnje od strani deželne odbora glede dobriških cest. Poslušalci so z zanimanjem sledili govoru in izrekli zahvalo in zaupanje S. L. S. — Otvoritev belokranjske železnice bo med 20. in 25. majem. — Na lastno prošnjo je prestavljen iz Metlike v Škofjo Loko c. kr. kancelist gosp. Jožef Vovk. Vrlemu uradniku želimo vse najboljše na njegovem novem mestu! — Dolenjci, Belokranjci, skrbimo, da bo vsaka količaja premožnejša hiša naročena na „Dol. Novice“. Ako eden ne premore, naročijo naj se skupno dva, trije. Glasilo naše naj bo: „Dolenjske Novice“! Volilni okraj Novo mesto, Črnomelj, Metlika je tudi dobil svojega zastopnika v glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v osebi našega poslanca Mihelčiča.

Iz Loke pri Črnomlju. Sprejmite drage „Dol. Novice“ kot izraz odkritega veselja, da ste se pomladile, sledeče vrstice o našem društvenem življenju in delovanju.

Po zimi so se naši Orli vsaki večer vadili v telovadbi v društvenih prostorih, ki so žal že premajhni postali za mnogobrojni naraščaj. Znana črnomeljska spretnost pri ognjegascih se je kazala pri naši mladini nič manj v spretni rabi telovadnega orodja. Kako elegantno se znajo sukati na bradlji črnomeljski Orli, ki bodo kmalu i po telesni izurjenosti i po umski izobrazbi iz orlove višine zrlji na svoje

nizke tekmece: sokole. — Poleg telesnih vaj je v isti smeri korakala dušna izobrazba, zakaj vsako nedeljo in svetek so se redno vršila na 1 uro trajajoča zanimiva predavanja, politična in gospodarska. Kako potrebno je zares, da se v društvenih ljudstvu pojasni ali vsaj razloži osnovne pojme o razvoju človeške družbe, o postanku držav, o ustavi (konstituciji), absolutizmu, o konkurenci, o svetovnem trgu, o borzi, o špekulaciji, o sestavi parlamenta, o pravicah in dolžnostih poslancev, o politični izobrazbi delavskega stanu z ozirom na splošno volilno pravico, o perzonalni uniji, o federalizmu, o dualizmu, o finančnem položaju, militarizmu, katolicizmu, pravoslavju, uniji, o pojmi, ki se vsaki dan čitajo v političnih, gospodarskih in nabožnih listih, a jih malo prostih čitateljev razume.

Zakaj je bila vsa Belakrajna razburjena in zmešana ob zadnjih volitvah, da je njen kristalno beli značaj potemnel na mnogih krajih v prid nasprotnikom in se še pošteno ljudstvo dalo tako sleparsko potegniti, ako ne vsled pomanjkanja takih predavanj in bistrenja pojmov? K temu pride še premalo in preslabo čitanje in umevanje uvodnih člankov naših političnih dnevnikov in tednikov. — O umnem in koristnem čitanju naših političnih listov se je veliko v društvu priporočalo in opozarjalo Orle, naj bodo oni v sedanjih časnikarski vojski, ko se s peresom in črnilom bije boj med resnico in lažjo, tisti bojvnik rimskega papeža, ki naj s časnikom v roki oblegajo vogle in kuče našega seljaka in prej ne mirujejo, dokler Belakrajna ne zveže na katoliški podlagi Slovence in Hrvate v politično in gospodarsko enoto pod žezlom slavni Habsburžanov.

Razpravljalo se je o potih in načinih kako omejiti s pismeno gospodarsko povzdigo pogubno izseljevanje. Dognalo se je, da bi bilo fizično in moralno boljše za našo deželico, ako bi se ljudstvo bolj oklenilo zelo zanemarjene sadjereje, s čimer bi se na enostran omejilo preobilo pijančevanje, na drugi strani pa bolj zagotovil stalen vir dohodkov po izvozu okusnega namiznega sadja. O priliki, ko nas je počastil potovalni učitelj iz Grma in nam pri temeljitem kmetijskem poduku kazal nedostatke našega gospodarstva, za kar mu bomo tudi v dejanju kazali hvaležnost, se je obilno navzoča množica večkrat navdušeno izrekla, da potrebuje sedaj ljudstvo ob tolikem pomanjkanju delavnih moči bolj gospodarske visoke šole (univerze) na Grmu, kakor pa vseučilišča v Ljubljani ali Trstu, ker je treba najprej živeti, potle šele modrovati, kakor je rekel stari modrijan Cicero. — Naj bi torej merodajne osebe v deželni zbornici in odboru vso svojo pozornost obrnile na ta, za jugoslovanskega kmeta prepotreben zavod kakor tudi na gospodinjsko šolo v Šmihelu in prej, ko mogoče, z belokranjsko železnico otvorile tudi na Grmu takorekoč jugoslovansko kmečko vseučilišče. Zaupamo našim voditeljem, ki imajo dovolj bistroumja in poguma. Za vami je narod, ki tudi željno čaka, da mu ljudskošolsko breme olajšate in preustrojite leta šolskega poduka v prid kmetu z ozirom na njegove potrebe. Ali bi ne bilo res potrebno zadnji 2 leti šolskega obiska posvetiti zgolj gospodarskim zahtevam sedanjega časa. — Ljudska stranka, glej zdaj je tvoja hora, in skrbi, da kmeta kmalu zapusti za vsakdanji kruh tlačeča mora!

Ameriški novičar.

V South Chicago je 1. aprila umrla 40letna Marija Černe zapustivši vdovca, v stari domovini pa brata in sestro. — V Murray Utah. je 23. marca v umobolnici prominul Jernej Kamnikar, doma iz fare Rudnik pri Ljubljani, kjer zapušča svojo družino. — Dne 29. marca se je v cementni tovarni v Oglesby, Ill. ponesrečil Mihael Slavič, katerega so pokopali na katoliško pokopališče v La Salle, Ill.

Bil je doma nekje pri Št. Ruprtu na Dolenjskem. — Koncem sušca do 4. aprila se je posredovanjem tvrdke Sakser vrnilo v staro domovino okrog 70 Slovencev, nekateri z družino.

Koliko je Slovencev v Ameriki? Kakor poroča „Domoljub“, so pri zadnjem štetju v Zjedinjenih državah prvič šteli prebivalce po narodnosti. Prej so izseljence šteli po državi, iz katere so prišli; tako so vse prišlece iz naše državne polovice zapisali kot Avstrijce, iz one polovice pa kot Ogrce; zato se ni zvedelo, koliko je avstrijskih Slovanov v Ameriki. — Zadnjič so našli Slovanov 3,240.467, seve tudi izvenavstrijskih. Poljakov mejtemi 1,707.640. Čehov in Slovakov 1 milijon, Hrvatov okrog 100.000, Srbov 26.000, Bulgarov 20.000. Med Jugoslovani pa je največ Slovencev, namreč 183.431. Ako to število primerjamo z onim v Avstriji, so pokaže, da jih izmed 100 Slovencev že 15 živi v Ameriki. Potem se ni čuditi, ako doma pomanjkuje delavcev, ker so najčvrstejši odšli v ptujino.

Iz zasebnega pisma, ki ga je iz Minn. poslal neki mladenič svojemu bivšemu gospodarju, povzamemo sledeče: „Tukaj sem v tujem, nevarnem svetu. Jaz ne bi svetoval hoditi v Ameriko, posebno ne tistim, ki nimajo še trdne verske podlage... Moj brat je tudi nekje v Ameriki... pisal sem mu, a ni nobenega glasu od njega. Bojim se, da se je že zgubil, kakor se zgodi pri več fantih, da se zgubijo ne za ta, marveč za oni svet. — Ko sem bil še doma, sem večkrat slišal: „Amerika pa Amerika, tam je življenje.“ Ali meni se pa ne dopade preveč. Res je boljša hrana kot doma, a vseeno mi je dom dražji. Da si le malo prislužim, se vrnem prej ko mogoče.“ Ako pomislimo, da so v Ameriki vsi ondotni časniki — razun dveh: „Amerikanski Slovenec“ in „Ave Marija“ — več ali manj protiverski in proticerkveni, ker jih večinoma pišejo „falirani študentje“, lahko sklepamo, kolika nevarnost v verskem obziru preti ondi našim rojakom.

Loterijske številke.

TRST, 22. aprila 22 72 50 89 33

V založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu se dobé še

Šmarnice.

P. Lad. Hrovatove:

Premišljevanja o Srcu Marije.

Cena 1 K 80 vin.; po pošti 10 vin. več.

A. Žlogarjeve: 4-3-3

Lurški prizori.

Cena 2 K; po pošti 10 vin. več.

Učenko

sprejemem za svojo manufakturno trgovino, 16 let staro, zmožno tudi nemščine.

17

T. Ogrin — Novomesto.

Naznanilo.

Podpisani vlijudno naznanjam, da sem otvoril v hiši g. Illowsky v Rudolfovem, Glavni trg šte. 100 prodajalno

S prekajenim mesom in suhimi klobasami.

Ob enem bodem imel na razpolago dobro mast in špeh, salami in vse drugo v to stroko spadajoče blago, kakor tudi vedno sveže in suho sadje ter kruh.

Ker sem si pridobil pri najboljših mojstvih prekaževalcih vso potrebno znanost v tej stroki, se bodem vsikdar potrudil, slavno občinstvo iz mesta in okolice solidno in z zmernimi cenami vsestransko najboljše postreči in se prav toplo priporočujem v cenjeni obisk.

Odličnim spoštovanjem 2-14-3

Ivan Kafrle,

prekaževalec in trgovec s suhim mesom v Rudolfovem.

Učenec

12-3-2

se takoj sprejme v trgovino z železnino in specerijskim blagom, ki je 14 let star in je dovršil ljudsko šolo z dobrim vspehom.

Franc Guštin,

trgovina z mešanim blagom v Metliki.

Advokat

13-2-2

Dr. Ignac Malnerič
je otvoril svojo pisarno
v Novem mestu, Glavni trg
nasproti trgovine Ogoreutz.

V gozdu graščine Ruperčvrh

(prav ob gozdni cesti) gori

apnenica

katera se bode otvorila 14

v pondeljek 27. aprila.

VINO

15-8-1

domačega pridelka, belo in črnina, jako dobro, se prodaja v vsaki množini od 57 litrov naprej, po jako nizki ceni v graščini Bajnof pri Rudolfovem.

POSESTVO

16-2-1

obstoječe iz hiše, dveh svinjakov in vrta, se odda v najem pri Božjem grobu.

Več pove lastnik Peter Malenšek, Kandidja.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/0

1-0-3

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.